

STRATEGIE PRZECIWKO BIEDZIE

RAPORT Z REALIZACJI PROJEKTU

ZWIĘKSZENIE POTENCJAŁU ORGANIZACJI Z GORI, GRUZJA, W ZAKRESIE WZMACNIANIA
AKTYWNOŚCI EKONOMICZNEJ KOBIET

FUNDACJA PARTNERS POLSKA

2009

STRATEGIE PRZECIWKO BIEDZIE

RAPORT Z REALIZACJI PROJEKTU

Zwiększenie potencjału organizacji lokalnych z Gori w zakresie
wzmacniania aktywności ekonomicznej kobiet

*Dziękujemy bardzo wszystkim osobom biorącym udział w projekcie,
naszym trenerom, partnerom lokalnym w Gruzji oraz wszystkim
pozostałym uczestnikom, którzy swoim wysiłkiem i pomocą przyczynili
się do realizacji tej inicjatywy.*

...Udział w waszym programie dał mi silną motywację i optymizm do pracy z ludźmi potrzebującymi, uświadomił mi, że rzeczywiście można pomóc bezrobotnym.

Rusutan, uczestniczka szkoleń dla trenerów

KIM JESTEŚMY

Fundacja Partners Polska działa od 1997 roku. U podstaw pracy Fundacji leży przekonanie o wolności wszystkich ludzi i ich prawie do udziału w decyzjach dotyczących ich rodzin, społeczności i krajów.

Misją Fundacji jest budowanie zrozumienia między ludźmi, społeczeństwami i kulturami. Zespół Fundacji realizuje tę misję poprzez cztery główne programy:

1. Dialog i zrozumienie między ludźmi: w tej części mieści się program mediacyjny oraz programy konsultacji i debat obywatelskich;
2. Pomoc międzynarodowa, w tym inicjatywy na rzecz wzmocnienia potencjału społecznego i ekonomicznego kobiet oraz rozwój edukacji;
3. Edukacja rozwojowa, której celem jest budowanie w Polsce zrozumienia dla potrzeb ludzi z innych stron świata;
4. Promocja nauki i jej osiągnięć jako warunku rozwoju społeczeństw.

Fundacja realizuje inicjatywy pomocowe w Gruzji od roku 1999, działając na rzecz:

- podnoszenia poziomu nauczania przedmiotów przyrodniczych oraz budowania więzi między środowiskami akademickimi a szkołami;
- rozwoju zawodowego kobiet a w szczególności podnoszenia ich aktywności ekonomicznej w społecznościach dotkniętych problemami wojny i uchodźstwa;
- rozwoju lokalnego opartego na aktywnym udziale obywateli w podejmowaniu decyzji.

W 2009 roku Fundacja we współpracy z gruzińską organizacją Partners Georgia z Tbilisi i Centrum Aktywności Obywatelskiej w Gori przeprowadziła dwa pilotażowe programy:

- Strategie przeciwko biedzie. Zwiększenie potencjału organizacji lokalnych z Gori w zakresie wzmocnienia aktywności ekonomicznej kobiet;
- Edukacja narzędziem rozwoju lokalnego. Wspieranie decentralizacji oświaty w prowincji Szida Kartli.

Oba programy były współfinansowane przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych RP.

KILKA SŁÓW O GORI

Gori jest stolicą regionu Szida Kartli i znajduje się o ponad godzinę drogi na zachód od Tbilisi. Miasto zamieszkuje około 60 000 osób.

W okresie ZSRR region ten słynął z doskonałej jakości owoców i warzyw, które były eksportowane głównie do innych części Związku Radzieckiego. W Gori istniał również dobrze rozwinięty przemysł. Regres gospodarczy po upadku ZSRR, a w konsekwencji utrata rynków zbytu oraz reorientacja przemysłu, negatywnie wpłynęły na rynek pracy – pojawiło się bezrobocie.

Na początku lat 90-ych, w następstwie konfliktu terytorialnego między Gruzją a Osetią Południową, do Gori przybyła pierwsza fala uchodźców z terenów Osetii.

W 2008 roku miasto stało się epicentrum konfliktu gruzińsko-osetyńskiego i w konsekwencji przyjęło kolejną grupę uchodźców.

Największym problemem mieszkańców Gori jest brak pracy. Bardzo słabo dostępne są też systemy pomocy dla osób aktywnych gospodarczo, w tym niskooprocentowane kredyty. Dlatego właśnie wiele osób w nadziei na znalezienie pracy decyduje się na wyjazd za granicę czy przeprowadzkę do pobliskiego Tbilisi. Psychologicznymi następstwami kryzysu ekonomicznego i niestabilnej sytuacji politycznej w kraju jest pesymizm i marazm. Podobnie jak w całej Gruzji, wysokie ceny i niskie zarobki stanowią poważny hamulec rozwoju społeczno-gospodarczego.

DLACZEGO WSPIERAMY BEZROBOTNE KOBIETY?

Styl życia mieszkańców Gori bardzo zmienił się w ciągu ostatnich 20 lat. Do początku lat 90-ych rola życiwiela rodziny tradycyjnie przypadała mężczyźnie. Kobiety podejmowały pracę zawodową, ale zwykły wybór dostępnych im profesji był dość ograniczony ze względu na obowiązujące zwyczaje.

Kryzys ekonomiczny lat 90-ych znacząco wpłynął na zmianę postaw i wartości Gruzynów oraz przyczynił się do przeobrażeń tradycyjnych ról społecznych. Coraz słabiej opłacana, bo wymagająca niższych kwalifikacji, praca mężczyzn przestała wystarczać do zaspokojenia podstawowych potrzeb rodzin. Regres ekonomiczny stał się przyczyną zwiększonego udziału kobiet w dochodach rodziny.

Proces zmian nie miał jednak dotychczas zasadniczego wpływu na aktywność kobiet w regionach wiejskich, w których dominuje gospodarka rolna. Na wsi, zdecydowanie silniej niż w mieście, zachowywany jest tradycyjny podział ról.

Niezależność ekonomiczna kobiet nie zawsze jest związana ze zmianą postrzegania ich tradycyjnych obowiązków wobec rodziny. W wielu wypadkach praca zarobkowa, podobnie jak w Polsce, oznacza podwójne obciążenie. W konsekwencji wyjście na rynek pracy wiąże się dla kobiety bardzo często z konfliktem między rolą żony i matki a pracą zawodową.

Ze względu na światowy kryzys ekonomiczny, jak również wydarzenia wojenne z sierpnia 2008, rynek pracy w Gori został bardzo zredukowany. Do rzeszy bezrobotnych dołączyli bowiem uchodźcy, którzy

Wasz program tchnął w nas życie. Widzimy jak nasze wspólne działania mogą przynieść efekty i przyczynić się do poprawy sytuacji ludzi w Gori,

Asmat, prezes jednej z organizacji.

dotatkowo zwiększyli konkurencję na rynku pracy. Podczas gdy mężczyźni mają szansę na znalezienie zatrudnienia przy wymagających niewielkich kwalifikacji pracach fizycznych, sytuacja kobiet stała się szczególnie trudna. Ograniczona oferta usług oraz praktyczny brak szkoleń służących przekwalifikowaniu, trudny dostęp do pomocy w postaci niskooprocentowanych kredytów, stanowią poważny hamulec zarówno dla rozwoju własnego biznesu, jak i znalezienia adekwatnych ofert pracy.

Jednocześnie duży problem stanowi bierność samych kobiet oraz towarzyszący im brak umiejętności poruszania się po rynku pracy. Nie sprzyja rozwiązaniu tego problemu zastój w przepływie informacji między pracodawcami a bezrobotnymi. Co jeszcze pogarsza sytuację to fakt, że mimo stosunkowo wysokiego odsetka ludzi z wyższym wykształceniem (szacuje się, że wynosi on około 37%), wiele osób nie posiada przygotowania zawodowego dostosowanego do wymogów rynku pracy.

Fundacja Partners Polska wzmacnia potencjał kobiet poprzez podnoszenie ich kwalifikacji związanych z samodzielnym funkcjonowaniem na rynku pracy. W ramach programu „Strategie przeciwko biedzie” FPP prowadzi szkolenia dla przedstawicieli organizacji pozarządowych z zakresu aktywizacji bezrobotnych, kursy podnoszące kwalifikacje oraz treningi dotyczące komunikacji z pracodawcą dla osób szukających pracy. Warto podkreślić, że działania Fundacji nie ograniczają się do realizacji projektów aktywizacji zawodowej kierowanych tylko do kobiet. Wykorzystanie możliwości i kompetencji mężczyzn jest koniecznym warunkiem ograniczenia bezrobocia i wzmocnienia rynku pracy.

DZIAŁANIA

W planowaniu działań pomocowych bardzo ważna jest ocena realnych potrzeb beneficjentów. Realizując programy pomocowo-rozwojowe bierzemy na siebie odpowiedzialność związaną z wykonaniem podjętego zadania. Wchodzimy w lokalne środowisko, zaczynamy zaznajamiać się z miejscowymi zwyczajami i relacjami społecznymi. Pamiętajmy o tym, że nasze działania mają wspierać i stymulować rozwój lokalny, czego osiągnięcie nie jest możliwe bez dobrego rozpoznania miejscowych warunków.

Działanie I

Cel:

Zwiększyć wiedzę lokalnych decydentów na temat mechanizmów pauperyzacji społecznej i wewnętrznych barier blokujących aktywność zawodową bezrobotnych kobiet.

Co zrobiliśmy?

Zaczęliśmy od przeprowadzenia ilościowych i jakościowych badań wśród kobiet w wieku 25-45 lat, rekrutujących się spośród uchodźców, którzy przybyli do Gori na początku lat 90-ych, uchodźców z 2008 roku oraz rdzennych bezrobotnych mieszkank Gori. Dodatkowo zostały przeprowadzone wywiady z pracownikami instytucji państwowych i organizacji pozarządowych oraz mężczyznami - członkami rodzin respondentek.

Główne wyniki badań:

- Mimo wysokich kwalifikacji formalnych (np. ukończone studia wyższe), istotną przeszkodę w znalezieniu zatrudnienia stanowi brak praktycznego doświadczenia zawodowego, zwłaszcza u kobiet w wieku średnim.
- Jednym z większych problemów rynku pracy w Gori jest słaby obieg informacji między poszukującymi pracy a pracodawcami oraz nieumiejętność poruszania się po rynku pracy samych bezrobotnych.
- Kobiety stają często w obliczu konfliktu ról społecznych. Trudno jest im pogodzić tradycyjną rolę matki i żony z karierą zawodową, co osłabia motywację do poszukiwania pracy.
- Planując ewentualne szkolenia zawodowe należy zbadać, jakie są realne kompetencje kobiet, które szukają pracy i jaka jest adekwatność ich wyobrażeń o pożądanym kwalifikacjach w stosunku do realnych potrzeb rynku pracy.

W ramach projektu został opublikowany raport z przeprowadzonych badań „Bezrobotne kobiety z Gori na rynku pracy”, który zawiera informacje na temat sytuacji bezrobotnych kobiet z Gori i okolic.

Raport został wydany w języku angielskim i gruzińskim. W wersji elektronicznej raport dostępny jest również w języku polskim.

Działanie 2

Cel:

Zwiększenie potencjału organizacji pozarządowych z Gori w zakresie prowadzenia długofalowych programów wsparcia dla osób bezrobotnych, w szczególności kobiet.

Co zrobiliśmy?

Koalicja organizacji lokalnych z Gori otrzymała wsparcie w postaci sprzętu komputerowego i wyposażenia biura. Od lipca do września przeprowadzono także cztery szkolenia na temat aktywizacji bezrobotnych dla 15 osób — przyszłych ekspertów, trenerów i konsultantów wspierających rozwój osób szukających pracy. Stały się one współpracownikami organizacji pozarządowych działających na rzecz bezrobotnych.

Etap ten został uwieńczony wydaniem publikacji pt. „*Jak pomóc znaleźć pracę: poradnik dla organizacji pozarządowych i instytucji lokalnych działających na rzecz walki z bezrobociem*”.

...Dzięki waszemu programowi odkryłam, że pomoc ludziom to prawdziwa misja i że wszystkie blokady można pokonać dzięki pracy nad sobą.

Leila, uczestniczka programu

Działanie 3

Cel:

Wzmocnić system wsparcia dla kobiet poszukujących pracy: poprawić dostępność profesjonalnego doradztwa i szkoleń dla kobiet bezrobotnych, w szczególności kobiet z grupy IDP (ang. *Internally Displaced Persons*).

Co zrobiliśmy?

Między październikiem a listopadem przeprowadziliśmy pięć szkoleń z zakresu budowania relacji z pracodawcą dla bezrobotnych kobiet z miast Gori, Kareli, Kaszuri, Kaspi oraz wsi buforowych Nikozi i Chlanisi. Wzięło w nich udział 63 osoby.

Po szkoleniach trzydzieści wybranych osób uczestniczyło w dodatkowych kursach zawodowych z zakresu księgowości, nauki programów komputerowych oraz gastronomii.

JAK UCZYMY W POLSCE O SYTUACJI W GRUZJI?

W ramach działań na rzecz budowania w Polsce zrozumienia dla sytuacji w Gruzji, przeprowadziliśmy pięć seminariów i spotkań ze studentami kierunków społecznych, humanistycznych i ścisłych oraz dla osób zainteresowanych zaangażowaniem się w pomoc Gruzji.

Uczestnicy spotkań mieli okazję dowiedzieć się o działaniach programu Polskiej Pomocy, o projektach rozwojowych przeprowadzonych przez Fundację w 2009 roku w Gruzji, a także zapoznać się z sytuacją gospodarczo-społeczną tego kraju. Dowiedzieli się także, jak mogliby włączyć się w niesienie pomocy potrzebującym w krajach rozwijających się i przechodzących transformację ustrojową.

W budynku Instytutu Stosowanych Nauk Społecznych Uniwersytetu Warszawskiego odbyła się wystawa zdjęć zrobionych w Gruzji podczas realizacji projektu pt. „Chwytając gruzińską rzeczywistość”.

STRATEGIE PRZECIWKO BIEDZIE 2009 W LICZBACH:

- 18 lokalnych trenerek brało udział w kursach z zakresu aktywizacji bezrobotnych, z czego 11 osób otrzymało certyfikat ukończenia kursów
- 63 uczestniczki i uczestników wzięło udział w 5 szkoleniach dotyczących komunikacji z pracodawcą
- 27 osób ukończyło trzy rodzaje kursów doszkalających dla bezrobotnych z zakresu programów komputerowych, księgowości oraz gastronomii
- 100 osób brało udział w prowadzonych w Polsce seminariach na temat sytuacji w Gruzji i polskiej pomocy rozwojowej
- 300 egzemplarzy raportu z badań „Bezrobotne kobiety z Gori na rynku pracy” otrzymało 50 instytucji
- 600 osób miało okazję zapoznać się z publikacją dotyczącą walki z bezrobociem
- 300 osób obejrzało wystawę fotografii na Uniwersytecie Warszawskim

OD SZEFOWEJ PROJEKTU

Praca w Gruzji jest ważnym doświadczeniem, zarówno pod względem kulturowym, jak i współpracy z ludźmi. Spędziłam tam kilka miesięcy, pracując z partnerami z Centrum Aktywności Obywatelskiej w ich gorijskim biurze.

Jedną z ważniejszych kwestii w takiej pracy jest uświadomienie sobie, że w początkowej fazie przemian ustrojowych Polska i Gruzja były w podobnym punkcie wyjścia. Ułatwia to odnajdywanie analogii i inspiracji z polskich doświadczeń. To, co różni oba kraje, to proces przebiegu transformacji. Konflikty regionalne oraz tarcia wewnętrzne osłabiły potencjał Gruzji do szybkiej budowy silnego i stabilnego państwa.

Jednym z większych problemów Gruzji jest brak pracy i związany z nim proces ubożenia rodzin. Realizując program „Strategie przeciwko biedzie” na każdym kroku uświadamialiśmy sobie zarówno rozmiar potrzeb gruzińskiego rynku pracy w zakresie programów aktywizacji dla bezrobotnych, jak również to, jak dużo możemy zrobić my, Polacy, wspólnie z Gruzinami.

W Gruzji można znaleźć wszystko, co jest potrzebne do życia: góry, morze, pola uprawne, ciepłe i przyjazne relacje między ludźmi. Działając wspólnie, możemy bardzo dużo osiągnąć, pamiętając, że pokojowe współistnienie różnych grup etnicznych, religijnych i narodowych jest kluczem do stabilizacji w państwie.

Anna Cieślewska
kierownik merytoryczny projektu

Wszystkich zainteresowanych współpracą serdecznie zapraszamy do kontaktu z nami:
partners@fpp.org.pl

GRUZJA (GRUZ. საქართველო, SAKARTWELO)

krótka charakterystyka

Stolica kraju: Tbilisi

Powierzchnia: 69 700 km²

Liczba mieszkańców: 4 615 807 (lipiec 2009)

Położenie: Kaukaz Południowy, nad Morzem Czarnym

Waluta: lari (GEL)

Podstawowe grupy etniczne:

Gruzini 83,8%, Azerowie 6,5%, Ormianie 5,7%, Rosjanie 1,5%, inni 2,5% (stan na 2002)

Religie:

chrześcijanie prawosławni 83,9%, muzułmanie 9,9%, Ormiański Kościół Gregoriański 3,9%, katolicy 0,8%, inni 0,8%, bez wyznania 0,7% (stan na 2002)

Języki:

gruziński 71% (oficjalny), rosyjski 9%, ormiański 7%, azerski 6%, inne 7%;
abchaski jest oficjalnym językiem w Abchazji

Przyrost PKB: 2,1% (2008)

PKB na głowę jednego mieszkańca: 4700 USD (2008)

Stopa bezrobocia: 13,6% (2006)

Procent populacji żyjącej poniżej linii biedy: 31% (2006)

Indeks Rozwoju Społecznego (HDI): 0,778 (2007)

Warto przeczytać:

- Raport z badań „Bezrobotne kobiety z Gori na rynku pracy”
(dostępny w siedzibie Fundacji Partners Polska oraz na stronie Fundacji www.fpp.org.pl)
- *Georgian-Polish Development Cooperation*, The Embassy of the Republic of Poland, Georgia, Tbilisi 2009
<http://www.tbilisi.polemb.net/gallery/serwis/main/en/Broshura.pdf>
- *Georgia. Summary of Joint Needs Assessment Findings*, United Nations and World Bank
<http://web.worldbank.org> (odniesień do Gruzji szukać w zakładce „countries”)
- <http://www.lesson.org.pl/>

GRUZIŃSKI MINISŁOWNICZEK

dziękuję – მადლობა (madloba)

proszę – გთხოვთ (gtxovt)

tak – კი (ki)

nie -არა (ara)

dzień dobry – გამარჯობათ (gamarjobat)

dobry wieczór – საღამომშვიდობისა (sagamomshvidobisa)

do widzenia – შეხვედრამდე (shexvedramde)

dobranoc – ღამემშვიდობისა (gamemshvidobisa)

cześć -გამარჯობა (gamarjoba)

jak się masz? - როგორ ხარ? (rogor xar?)

dobrze – კარგად (kargad)

przepraszam – ბოდიშით (bodishit)

nie rozumiem – ვერ გავიგე (ver gavige)

nie mówię po gruzińsku – არ ვლაპარაკობ ქართულად
(arvlaparakob qartulad)

Gruzja – საქართველო (saqartvelo)

Gruzin/Gruzinka – ქართველი (qartveli)

Na zdrowie – გაგიმარჯოს (gagimarjos)

Projekt *Strategie przeciwko biedzie. Zwiększenie potencjału organizacji lokalnych z Gori w zakresie wzmocnienia aktywności ekonomicznej kobiet* był współfinansowany w ramach programu polskiej pomocy zagranicznej Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP w 2009 r.

Opracowanie: Anna Cieślowska

Fotografie: Anna Cieślowska, Bidzina Samniashvili

Projekt graficzny: Tomasz Jasnos, www.gs77.com

ISBN: 978-83-928367-5-9

© Fundacja Partners Polska, 2009

ul. Górnickiego 3 lok. 10A

02-063 Warszawa

Tel. (22) 825 40 83, 409 53 83

e-mail: partners@fpp.org.pl

www.fpp.org.pl

Publikacja wyraża wyłącznie poglądy autora i nie może być utożsamiana z oficjalnym stanowiskiem Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP.